
De zopas verschenen geschiedenis van de beoefening van de ornithologie in Nederland in de twintigste eeuw, tevens ornithologisch biografisch woordenboek van Nederland, 'In de Ban van Vogels' werd op 28 juni door de auteur en ons mede-lid van de vogelwerkgroep, professor dr. K.H. Voous uit Huizen, op Kasteel Groeneveld te Baarn gepresenteerd. Een recensie van Jaap Taapken.

Jaap Taapken

Voous brengt met nieuw boek velen in de ban van de vogels

Het boek beschrijft leven en werken van Nederlandse ornithologen die tussen 1 januari 1900 en 31 december 1949 in leven waren, een tijdspanne van precies een halve eeuw. Het moet eigenlijk worden beschouwd als een vervolg op 'Historische gegevens over onze vroegere ornithologen en over de avifauna van Nederland' van dr. G.A. Brouwer dat in het tijdschrift 'Ardea' jaargang 41, jubileumnummer, bladzijde 1 tot en met 225 in januari 1954 verscheen.

Uitgebreide inleidende hoofdstukken vertellen de lezer wat ornithologie eigenlijk is en wie de ornithologen zijn die in dit boek worden beschreven. Hun onderzoeksrichtingen betreffen onder meer: anatomie, morfologie, systematiek, evolutie, fysiologie, hersen- en gedragsonderzoek, faunistiek, oecologie, populatie-onderzoek, vogeltrek, milieu-onderzoek en milieubeheer, parasitaire en andere infectieziekten, pluimvee en pluimveebedrijfsvoering.

De eerste plannen voor het boek ontstonden in 1986 toen het verzoek kwam van de toenmalige voorzitter van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, de arts Henk F. van der Lee, de op 18 april 1995 overleden school-

Karel Voous bij de presentatie van zijn boek (Foto: J. Taapken).

viend van de auteur. Aan hem is dan ook het boek opgedragen. Professor Voous vindt dat de interesses van de ornithologen zo

sterk uiteen kunnen lopen, dat de vraag kan worden gesteld of er wel een vak of richting ornithologie bestaat. Genoemde ornithologen vormen volgens hem niettemin een onsamenhangend, eigenzinnig volkje dat toch aan elkaar kleeft. De beschreven ornithologen vertegenwoordigen minstens 350 beroepen, die samen een doorsnee vormen van de Nederlandse samenleving. Zo'n vijftig jaar geleden hadden zich de eerste groepjes ornithologen, behalve rond Den Haag en Haarlem ook in het Gooi als één der eerste middelpunten van ornithologische activiteiten gevormd. Daarom treffen wij in het boek heel wat beschrijvingen aan van personen uit het Gooi. Dat maakt het boek voor ons extra interessant. Bovendien waren het vooral ook de Amsterdamse ornithologen die vaak contact zochten in het veld met de Gooise groep vogelaars. Gedurende de Tweede Wereldoorlog werd zelfs in Hilversum de Vogelbeschermingswacht Het Gooi en Omstreken opgericht, waarin het grootste deel van de Gooise ornithologen zich hadden verenigd. Zij waren allen in het bezit van een identiteitsbewijs met foto en handtekeningen van alle Gooise burgemeesters! Het secretariaat was toen gevestigd

op het bureau van de Stichting Gooisch Natuurreservaat op het Melkpad in Hilversum. De toenmalige rentmeester H. Swart was voorzitter en Jaap Taapken secretaris.

De onvoorziene grote omvang van het boek en de tijd die er voor nodig is geweest, heeft twee oorzaken, namelijk het grote aantal actieve ornithologen in deze eeuw en het grote aantal amateurs voor wie de auteur veel bewondering heeft en die hij recht heeft willen doen. Voor een gevarieerd gebruik van het boek volgt hierbij een kleine handreiking.

Voor wetenschappelijke top-prestaties wordt verwezen naar de biografieën van de volgende personen, waarmee men tevens op het spoor is gezet van verdere voorbeelden op dit gebied: G.P. Baerends, J.A. Bierens de Haan, S. Daan, W.H. van Dobben, R.H. Drent, H. Klomp, H.N. Kluijver, A. Kortlandt, J.P. Kruijt, G.F. Makkink, A.M. van Noordwijk, G.J. van Oordt, de gebroeders N. Tinbergen & L. Tinbergen, J. Verwey en de auteur.

Voor uitzonderlijke prestaties van amateurornithologen wordt verwezen naar de biografieën van de volgende personen en de daarin verder genoemde amateurs: A. Daanje, F.

Haverschmidt, E. Heimans, P.A. Hens, T. Lebret, R.C.E.G.J. Baron Snouckaert van Schauburg, J. Taapken en Jac. P. Thijsse. Voor avontuur en dramatiek kunnen de volgende biografieën worden geraadpleegd: vader en zoon Bartels, E. Flipse, J. de Korte, J.H. Kruimel, H.P. Maasland, J.W. de Roever.

Nieuw zal voor velen ook de biografie van J.P. Rosier én zijn familie zijn en waarvan zijn dochter Conny Rosier lid van onze vogelwerkgroep is. Maar u zult er ook kunnen lezen over Klaas

Visser, onze eerste voorzitter Jan L. Bos, Dick A. Jonkers, Willem K. Kraak, Eldert J. Kortenoever, Jan Hoogerheide, Jan B.M. Frencken, Bertus (E.) van Koersveld, A. Bé H. Wolff, Henk J. Slijper, Jaap Taapken, Piet L. Ploeger, Evert Boeve, Jan H. Westermann, Gerard A. de Vries, Age G. Schoonderbeek, Wim J.A. Schipper, Dirk Veenman, Hein Wesseling, Rein Stuurman, Peter Nijhoff, Herman van Genderen en tal van anderen uit het Gooi. Ook komen velen weer in de herinnering boven die weliswaar buiten het Gooi woonachtig waren (zijn) maar die vroeger in ons huidige werkgebied vaak naar vogels kwamen kijken zoals Herman Arentsen, Theo Belterman, Gerrit Brouwer, Kees Deelder, Henk Dijkstra, Han Fischer, Ton Hinloopen, Henk Holtman, Jo Ladiges, Henk Lichtenbeld, Menno Luikinga, Baron Anton van Lynden, Niek Marra, Fokko Niesen, Goris van Oordt, Wim Resoort, Jo Sluifers, Aart Swart en Hans Veldkamp. Voor de oudere vogelaars in het Gooi zullen deze namen bekend in de oren klinken.

In totaal zijn niet minder dan 550 biografieën opgenomen maar vele honderden anderen ook in dit verband genoemd. Inmiddels is een geheel nieuwe generatie ornithologen aan het ornithologische firmament verschenen die ná 1949 zijn geboren en waarvan geen biografieën zijn opgenomen, maar niet zelden hier of daar al wel worden genoemd. Professor Voous is zelf niet alleen in de ban van vogels geraakt maar óók in de ban van de mensen voor wie de vogels een groot deel van hun levensvulling hebben betekend of nog steeds betekent. Uit zijn beschrijvingen blijkt duidelijk dat hij zich sterk in de mensen heeft verdiept zodat hij tot fijne en

vaak ook tot zeer rake typeringen is gekomen. Bovendien is het bijzonder knap om tussen alle schijnbaar losstaande biografieën een duidelijk verband aan te brengen waardoor de ene tekst niet kan worden gelezen zonder daarbij de tekst van de andere ook te hebben gelezen. Daar voor de bijeen verzamelde gegevens en informatie vele honderden personen maar ook publikaties moeten zijn geraadpleegd, moet hier in zekere zin van 'monnikenwerk' worden gesproken hetgeen iemand alleen tot een goed einde kan brengen als hij een enorm doorzettingsvermogen heeft.

Het boek is meer geschreven om te worden gelezen dan alleen om te worden geraadpleegd. Door zijn subjectieve benadering bestaat het gevaar dat het een te persoonlijke kijk op mensen en toestanden laat zien. De schrijver heeft dit gevaar onderkend, maar heeft ter wille van de levendigheid het risico aanvaard. Daarnaast is er naar gestreefd altijd eerst de positieve kanten en elementen van iemands leven en werken te zoeken en te beschrijven. Een moeilijke opgave die professor Voous naar onze mening op een knappe wijze heeft volbracht. Bij de presentatie van het boek ontving professor dr. K.H. Voous het ere-lidmaatschap van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, thans werkgroep van de Nederlandse Ornithologische Unie, uit handen van de huidige voorzitter van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, Peter Meijer.

Het boek 'In de Ban van Vogels' is uitgegeven door de Uitgeverij Scheffers, Prof. Hugo de Vrieslaan 1, 3571 GE Utrecht, 030-721172. ISBN 90-5546-013-3. Bij de boekhandel te koop of te bestellen. Prijs f 79,90.